

1/2
1/2

2.

3.

4.

5.

1/2

1.

2.

MIXTVRA
IVRIS ROMANI ET GERMANICI
IN MATERIA
PATRIAE POTESTATIS
ET QVAE INDE DEPENDENT
CONSPICVA

QVAM

PRO OBIECTO SPECIMINIS DISPVTORII
EXHIBENT
PRAESES
GVNTHERVVS ALBERTVVS RENZ

I. V. L. EIVSDEMQUE PROFESSOR IN COLLEG.

ILLVSTR. PVBL. ORDINARIVS,

ET RESPONDENS

FERDINANDVVS HENRICVVS WOELFFING

STVTTGARD.

IN AVDITORIO COLLEG. ILLVSTR.

AD DIEM MART. A. R. S. MDCCCXXXV.

RECUSA.

HALAE MAGDEBVRG. FORMIS HENDELIANIS.

6)

AAA

MIXTVA

IN ROMANI ET GERMANICI

IN PATRIA

PATRIS POTESTATIS

IN PATRIA

IN PATRIA

IN PATRIA

IN PATRIA

IN PATRIA

IN PATRIA

IN PATRIA

IN PATRIA

IN PATRIA

IN PATRIA

IN PATRIA

IN PATRIA

IN PATRIA

Thef. I.

Societatem quam parentes inter & li- *Origo pa-*
beros esse, in vulgus notum est. Ex ea *triae pot-*
mutua utrorumque iura, mutua oriun- *statis.*
tur officia, principale parentum offi-
cium in necessitate alendi & educandi
consistit, quod cum natura, seu Deus
potius injunxerit, idem & ius ad media fini huic obrinendo
necessaria concessisse merito censendus est; prono inde al-
veo fuit jus parentum dirigendi actiones liberorum; sive
istud *Imperium* sive *Potestatem* appellaveris perinde est. Li-
mites tam ratione exercitii, quam ratione durationis ex
fine æstimandi sunt, ut nec plus in liberos liceat paren-
tibus, quam quod finis deposcit, nec ultra duret istud im-
perium, quam finis obtentus sit; quæ postea in liberos
adhuc competunt jura ex alio fonte, spontanea sc. proro-
gatione & submissione capiti familiae facta repetenda ve-
niant, quæ ideo ab accuratioribus sollicitè distingui, ple-
rumque tamen sub nomine imperii paterni adhuc venire
solent. Hæc sana ratio inter omnes homines dicitur, quæ
latius hic exequi supervacuum foret, cum viri celeberrimi
otium nobis hac in re fecerint.

A 2

Thef.

Thes. II.

*Ejus condi-
tio in re-
publica.*

Status civilis nihi in se continet, quod Imperio paterno contrariatur, vnde quæ patri vt tali competunt iura in civitate nequicquam imminuuntur, quæ vero vt capiti familiæ, sæpe ab Imperio civili expuncta vel potius sibi vindicata sunt. Cumque secundum Jus Naturæ limites potestatis per ratiocinium a fine deductum pro circumstantiarum in singulis casibus occurrentium ratione determinare cuilibet patri vel matri-familias fas sit, in eo vero ob ingeniorum varietatem & pravos affectus facile errari & litibus in Republica ansâ præberi posset, si forsitan parentes potestatem suam nimium quantum extendere, vel liberi obsequium detrectare ausi fuerint, factum inde, vt ad incommoda hæc præcavenda per leges quarundam civitatum limites isti ad certum quid revocati & heic ampliati, isthinc restricti fuerint; vnde Imperium quidem paternum apud omnes gentes deprehendes, at variis tamen gradibus distinctum.

Thes. III.

*Quæ apud
Romanos*

Qui publicam romanam condidit id sibi maxime cura cordique habebant, vt mox civibus abundaret nova civitas, constat vero ideo potissimum aversari homines statum civilem, quod libertatis & multorum iurium jacturam concedendo in civitatem facere necessum habeant; vt itaque Romam præ aliis civitatibus eligerent homines, omnia ipsis iura integra voluere conditores, maxime quæ capitibus familiæ competunt; hinc jure civili romano adeo non imminutum civibus Imperium paternum, vt potius ferre in immensum auctum dici possit: vtpote non saltem jura vitæ necis in statu naturali capiti familiæ communiter vindicari solitum per ipsas leges civiles stabilitum, sed & insuper potestas, filium lucri gratia ter vendendi, per ipsum omnia

omnia acquirendi superaddita, & quod maxime mirum, omnibus hisce juribus ne terminus quidem alius quam mors patris præstitutus fuit. Mutatum per hasce leges Imperium paternum in *Dominium* quoddam nemo non videt, cum tantum non omnia veri dominii effecta heic conspicua sint *add. l. 1. §. 2. de R. V.* Et cum jure Naturæ, prout ex ante dictis constat, potestas parentum non propter se, sed propter aliud, tanquam medium educationi liberorum accommodatum introducta sit, magis ideo horum, quam parentum utilitati attemperanda: aliam prorsus faciem iure romano nacta, quanta quanta est, utilitatem patris respicit. Matris, cuius & ipsius ex jure naturali Imperium est, nulla ratio habita legibus romanis, partim quod masculos magis quam foeminas allicere satagerent, partim quod & ipsæ vxores per conventionem in manum potestati maritorum essent subjectæ, inhabilis inde huius imperij eousque iudicatæ, vt & remota successu temporis posteriori ratione extorres semper a potestate in liberos manserint. Multa inde Romanis plane peculiarîa, & conditio liberorum ob arctissimum istum cum patre nexum longe alia ac apud reliquas gentes. Et licet sequioribus temporibus Imperatores, qui tanti momenti iura in privatis ferre non poterant, jus vitæ & necis cum jure vendendi sustulerint, jus acquirendi etiam per varia peculiarium genera admodum restrinxerint, antiquus tamen conceptus patriæ potestatis cum reliquis exinde propullulantibus confectariis, quæ non speciatim abrogata erant, semper remansit.

Thef. IV.

Germani prout antiquissimis temporibus in perfectam Republicanam non coaluerant, ita nec legibus civilibus sed *Quæ olim in Germania.* bonis saltem moribus, teste **FACITO**, vivebant, quos

A 3

in

6

in simplici juris naturæ obſervatione ſubſtitiffe probabile
eſt: unde neque circa ſtatum parentum & liberorum
quicquam occurrit, quod jus aliquod poſitivum redoleat:
vtr̄ etiam poſtea hinc inde leges quædam lætæ ſint, nihil
tamen hac ex parte immutatum deprehendere licet, ſed
habuerunt Germani talem ſaltem poteſtatem in liberos,
qualem ipſo jure naturæ efformatam antea, audivimus,
circa perſonam in formandis moribus eoque pertinente
neceſſaria coercitione, ratione honorum in facultate fru-
ctus exinde in compenſationem ſumrum educationis vsquẽ
dum hæc absoluta ſit percipiendi conſiſtentem, finiendam
etiam quamprimum filius ipſe ſui compos ac pars rei pu-
blicæ eſſe cœpiſſet. Huiusque juris non ſolus pater ſed
& mater capax habebatur, ita ut per omnia ſolum dicta-
men rectæ rationis ſecuti viderentur.

Theſ. V.

Talis erat relatio inter parentes & liberos cum jus ro-
manum Germaniam occuparet, quod ſicuti in multis ju-
ris articulis antiquos mores immutavit, ita nec paren-
tum & liberorum iura intacta reliquit, vt etiam de hac
materia ex vero prædicari poſſit, quod celeb. GRIBNER
vs in egregia Diſſert. de jure incerto ob dub. LL. quibus
utimur auct. §. 4. generatim pronunciat, quod non uno
ſed multiplici jure utatur; & totus quidem iſte conceptus
patriæ poteſtatis romanæ, qualem antea exhibuimus, non
poſteſt dici in Germania receptus, nec enim poteſtas Ger-
manorum jam degeneravit in Dominium ſed in terminis
Imperii adhuc tum ſubſiſtit; at non poſſumus tamen infi-
cias ire multa ex jure romano, qua hanc materiam in
fora Germaniæ inveſta, multosque poteſtati paternæ effe-
ctus ſuperadditos eſſe, quos ſecundum principia dome-
ſtica non produxerat. Verum quidem eſt principio re-
iecto

*Que poſt
introdu-
ctum ius
romanum.*

fecto nec pricipiatis locum dandum esse, i. e. quia germani patriam potestatem in rigore juris romani non receperunt, ideo nec effectus ex solo isto rigore profuenter recipiendos fuisse. Recta ita, si in legibus demum inducendis versaremur, concedo, prudentia legislatoria id exposcit. Ast non jam eam ætatem vivimus vt tanquam re integra judicare liceat. Jus Romanum non certo consilio, sed impetu magis, vt vt non uno, in foro nostra penetravit at penetravit tamen, nec jam quærendum est, an hoc vel illud recipi debuerit? an non mores patrii præferendi? an jurisprudentia reddita hiulca? Sed hoc unice quærendum, an receptum sit? hoc semel evictò Jctis gloria obsequii relicta: Nec enim privato ausu eliminari potest jus publica auctoritate tacite licet receptum, nec Doctorum est de legibus an concinne, an coherentes sint, sed *secundum* leges judicare. Peccavit hoc in puncto, tenui meo judicio, illustr. Dn. THOMAS, qui in plerisque suis scriptis speciatim etiam in materia patriæ potestatis potissima argumenta contra jus Romanum inde petiit, quod leges romanæ ad mores Germanorum parum quadrent, & Germani naturam patriæ suæ potestatis nunquam immutarint, consequenter nec effectus alius potestatis admittere potuerint; & quicquid hac in parte factum ex errore processisse; quasi jus romanum Germanos per se stringeret & integræ auctoritatis esset. Arrident hæc ingeniis philosophicis, quæ connexionem vbique sibi constantem etiam in jurisprudentia exigunt, nec abnuo valde optabilem rem esse, sed experientia me cogit, ut fatear, aliam esse faciem jurisprudentiæ romano-germanicæ; Colluctati sunt per aliquot jam sæcula antiqui Germanorum mores cum jure romano, & posterius sapissime victoriam reportavit, subinde tamen etiam istis vigorem suum conservantibus, orta inde jurisprudentia

ex

ex diversis principiis conflata, quæ, si in eadem materia concurrant, eam non possunt non male cohærentem reddere. Stomachum id movit Ictis cordatoribus nostri temporis, qui ideo vices jurisprudentiæ nostræ haud immerito dolent; Id vero male me habet, quod ipsi privatim malo huic medicinam asserre præsumant, quam tamen soli potestati legislatoriæ reservatam existimo: Non jam meam facio controversiam istam de receptione juris romani: An & in quantam auctoritatem obtinuerit; Id saltem moneo: Quæ principia per plura ab hinc secula toties quoties in summis & inferioribus Germaniæ tribunalibus regnarunt, de eorum receptione frustra hodie disputatur. Sic! non bene factum; esto errori omnia deberi! tam altas tamen per tantum temporis lapsum radices egere principia ista, & fundamenti loco non sine præcitu imo consensu summæ potestatis substrata sunt, ut privata auctoritate evellitari nequeant; Et Dn. THOMASIVS dum in *Disp. de rite formando statu controversiæ an legum Romanarum frequens sit usus in foris Germaniæ?* omnes modos probandi receptionem enervare satagit, nimum præceptæ suæ opinioni indulgisse videtur. Monenda hæc vel ideo erant, quia persuasissimum habeo in ipsa hac, quæ præ manibus est, materia patriæ potestatis idem contigisse, effectus nimirum quosdam Germaniæ se insinuassee, qui non nisi ex potestate secundum conceptum romanorum accepta deduci queunt, quos Icti isti nitori philosophico restituere volentes jurisprudentiam ex eo eliminare iterum intendunt, quia fons unde promanant, Dominium sc. istud in liberos Germaniam non penetraverit, nihil admittendum existimantes, nisi quod ex natura & definitione potestatis germanicæ consequitur, quibus tamen, uti dictum, assentiri nequeo, iis, quæ semel in iudicium

utut

utur invita forsan Minerva invaluerunt, eoque insuendum existimans, dum publica auctoritate aliud præceptum fuerit.

Thef. VI.

In eo potius operam Jctis collocandam autumo, ut *Quæ hodie.* sollicitè discernant & studiosæ legum juventuti inculcent, quid ex antiquis moribus retentum, quid ex peregrino jure superadjectum sit, ne ex una parte totam farraginem legum Romanorum ad prorsus expungendos, etiam qui superstites adhuc sunt, mores patrios in praxin deducendam, neve ex altera parte cum dominio isto quiritorio omnes effectus repudiandos & in sola simplicitate juris naturæ subsistendum existiment ex scholis in fora prodeunte jurium studiosi. Media via, uti semper, ita etiam in hoc passu est optima, nec amor, nec odio vel peregrini juris quicquam hic tribuendum, quomodo res sese ipso actu habeat sine partium studio inquirendum. Optandum ut cordatus quidam Jctus hoc labore per omnes partes & per singulas materias eundo defungeretur, multum hoc ad tollendam juris incertitudinem aut minuendam saltem conduceret. Et eo jam tendit hæc Differtatio, ut quid circa relationem parentum & liberorum Juri domestico quid juri peregrino debeatur, succinctè inquireat: ut ut enim multa hanc in rem jam dicta sint ab egregiis Jctis BEYERO *spec. Jur. German. c. 26.* THOMASIO in binis *Disp. de usu jur. pat. Rom. sec. mores Germ. & de usu practico Tit. Instit. de pat. pot. nec non in Disp. de quasi Emancipatione Germanor. & c. b. HARPRECHT Disp. de separat. ab oecon. pat. BOEHMER de statu liber. per separat. ab oecon. pat. vel nupt. sui juris factor. KEMMERICH Access. ad Instit. L. 1. Sect. 3. Tit. 21.* mihi tamen non adeo exhausta visa est materia, ut

B

non

non hinc inde spicilegio cuidam locus pateret. Quid ergo utrumque jus 1) circa modos acquirendi potestatem, 2) circa subjecta, 3) circa ipsa jura & effectus, ut & 4) circa rationem finiendi sibi vindicet, ordine percurremus. Breviter quidem pro modulo Dissertationis academicæ.

Thes. VII.

Primo causa patr. pot. generatio.

Et procreatio quidem, qua *primum*, tam de naturali & Germanico, quam civili Romano jure, quatenus parentes ad educationem adstringit, causa est. Leges Romanæ restringunt id ad procreationem ex concubitu legitimo matrimonio sc. ex illegitimo itaque patria potestas Romana non nascitur. At cum etiam proles illegitima alenda & educanda a parentibus sit, nullus dubito potestatem naturalem etiam in istam competere matri non saltem sed & patri, si velit curam illius in se suscipere, quamvis plerumque præstitis alimentis reliquam educationis curam abicere & matri soli relinquere soleat: quicunque ergo effectus ex potestate naturali profluunt, illi etiam rationi liberorum illegitimorum locum habent, non vero qui potestatem civilem consequuntur.

Thes. VIII.

Secunda legitimatio.

Legitimationem per subsequens matrimonium juri Romano debemus, & quin ea effectus patriæ potestatis civilis post se trahat nemo dubitat. Legitimatio per rescriptum Principis non aliter ad nostrum scopum pertinet, ac in casu, quo ipse pater prolem ita legitimandam curat, utpote tum demum est modus constituendi patriam potestatem: ubi summa quidem legitimare potest, etiamsi pater alios jam liberos legitimos habeat, & matrem filii illegitimi uxorem ducere non impediretur, nec eo casu liberi legitimi præcipuam possunt petere legitimam, ceu quod

quod jure Romano nec consuetudine inductum probari potest. Comites vero Palatinos ad requisita ista legum Romanarum nisi speciatim iis per tenorem diplomatis soluti sint, adstrictos putarem: quæ autem ad abstergendam maculam illegitima nativitate contractam ex jure publico universali sicut in qualibet republica ita & in Germania invaluit, legitimatio ex legibus Romanis dijudicanda non est: Interim & hic tenor diplomatis probe attendendus, cum potestas illa delegata Comitum Palatinorum non temere extendenda sit. Legitimatio per oblationem curiæ genuinum exemplum est dispositionis Romanæ ad Germaniam nullatenus quadrantis indeque omnium consensu nec receptæ.

Thes. IX.

Adoptionis jura ex legibus Romanis in Germaniam transisse, iisdem etiam regi, sive dein frequenter sive raro occurrant, cordatiores fatentur. Inde est, quod, cum ab initio patriam potestatem civilem pro vnico sine haberit scemina, quæ huius incapaces sunt, adoptare nequeant: Et licet postea Justinianus introduxerit adoptionem minus plenam, quæ etiam in sceminas cadere posset, tamen nihil hic immutatum, nec jure noviori Romano, nec apud Germanos, quippe qui totam hanc rem ex principiis romanis æstimant: hodiernum ergo vera regula, quod non detur mater adoptiva. Principem, sceminæ, tamen nullo liberis amiserit, facultatem adoptandi concedere posse. ex jure dispensandi contra leges Romanas luculenter patet; Comites Palatinos id non posse, nisi diploma id exprimat, persuasum habeo. Unionem prolium potestatem patriam non operari expeditum hodie est, unde nihil hic deprehendo, quod ad Rhombum faciat.

Tertia adoptio.

Thesi. X.

Cuiam pa-
tr potest.
competat I.
Rom. cui. I.
Germ.

Quod *secundo* loco subjectum atinet, constat jus Romanum soli patri omnem potestatem addicere, matre penitus exclusa, ita ut ne patre quidem mortuo quicquam juris in eam transeat, sed liberi sui juris efficerentur, nec alio quam tutelæ titulo mater sibi circa eos aliquid juris vindicare posset. Videamus quid ad hæc Germani. Secuti heic sunt sanam rationem & mores plerarumque gentium, tantam potestatem, quantam natura requirit, matri etiam vivo patre, subordinate tamen, hoc vero mortuo soli concedendo, ut ante receptum jus Romanum, quæ patri competierant jura, eo mortuo omnia in matrem transferint. Neque per jus Romanum hic quicquam immutatum, utut investo isto sub nomine magis reverentiæ Jctis venire consueverit, qui aliam potestatem, quam civilem istam haud agnoscebant, non cogitantes ex reverentia non posse inferri obligationem perfectam, qualem tamen deprehendi in liberis erga matrem ipso rerum usu fateri coguntur, quæque ideo nomine *obsequii* magis insignienda, eique correspondens in *matre potestas* naturalis agnoscenda erat. Non est hæc observatio sine fructu: Suppeditat enim regulam: quod quicquid ex potestate parentum naturali fluit, etiam matri competat, quicquid vero ex civili, id quatenus receptum, soli patri non matri adscribendum veniat, quod in sequentibus, qua singulos effectus specialius apparebit. Datur igitur hodiernum potestas etiam materna, quæ tamen non impedit, quo minus patre mortuo filius possit dici sui juris, quia hæc juris Romani denominatio relationem ad potestatem civilem habet, a qua utique tum filius liber est. Huic potestati debetur, quod mater etiam non sit tutrix & educationis curam, & bonorum non

non administrationem saltim sed & usumfructum æque ac pater habeat, eaque omnia tamen vitricum superinduxerit, contra principia Romana retineat. An avo etiam Germanico, uti juri Romano competere queat potestas, infra commodior dicendi locus erit.

Thes. XI.

Potissimum vero *tertio* ipsi effectus differentes quoad *Effectus P.*
utrumque jus inquirendi veniunt, ubi respectu corporis *P. jus vitæ*
primo se sistit jus vitæ & necis, quod iam jure noviori Ro- *& necis. it.*
mano exoleverat, multo minus Germanis cognitum, & *vendendi.*
parens parricidii reus est filium, etiam extrema meritum
occidendo. Jus *secundo* vendendi vel ideo in Germania
cessat, quia non habemus commercium hominum. Nec
crederem patrem filium invitum militiæ (v. gr. Borussiae
pro ingenti pecuniæ summa) addicere posse ut ipse inde
sustentetur, alias vero operis suis, quin filius patri indi-
genti victum querere, ex natura teneatur, nullus dubito.
Quia ad laborandum quilibet, ad militiam nisi ex necessi-
tatibus publicis cogi nemo potest.

Thes. XII.

Ad jus circa personam *tertio* etiam referendum inter- *Ius agendi*
dictum de liberis exhibendis item ducendis. In quo nihil *ad liberos*
singulare habent leges Romanæ, quod non ex ipsa potesta- *exhibendos.*
te naturali fueret, quippe educatio requirit, ut præsto
sit filius parenti, unde si quam maxime filius alibi degere
mallet, patrem tamen petentem sine mora sequi, & a
detinente exhiberi debet. Nec enim filii nec tertii cujus-
quam sed patris est statuere, ubi filius degere & quæ
tractare debeat, quippe cui & naturale & civile jus necessi-
tatem imposuit, filium ita formandi ut idoneum societa-
tis membrum fiat, cuius ideo est arbitrari inter alia potissi-
mum

mum, quibus principiis religionis teneri adhuc animus
 imbuendus, de qua re distincte pronunciandum. Con-
 scientia quidem & causæ religionis omne imperium huma-
 num, adeoque & paternum respuunt, nec ideo pater fili-
 um ut præcise suam religionem sequatur, obstringere, a
 teneris tamen unguiculis rudem adhuc & ad talia dijudi-
 canda nondum sat maturum animum vel ipse erudire vel
 alii instruendum tradere, & cuiusnam religionis præcep-
 tis (quanta huius rei vis per omnem ætatem sit nemo ig-
 norat) innutriendus sit, præscribere potest, salva deinde
 filio, cum jam ad maturitatem pervenerit iudicium (vul-
 go annos discretionis vocant) plenissima libertate con-
 scientiæ, cui ipsa patria potestas cedere & filius, qui modo
 sua sponte non persuasus, non seductus & jam in ea ætate
 constitutus, ut fundamenta fidei discernere queat, aliam re-
 ligionem sequitur, invitus ab ea avelli non debet. Nulla
 tamen inde detentoribus filii (Monasteriis plerumque Ro-
 mano-Catholicorum) exceptio nascitur contra patrem,
 qui ad exhibendum filium agit, nec enim patri deneganda
 est facultas tentandi, an filium in pristinam viam redu-
 cere, & principia noviter hausta, non vi sed rationibus,
 animo excutere iterum valeat. Copia itaque filii patri
 facienda non colloquendi saltem una vel altera vice, &
 forsân in conspectu eorum, qui detinent, sed exhibendus
 plane, ut domum ducere & quæ expedire videntur, absit
 tamen violenta remedia adhibere queat. Nec audiendus
 est filius ipse ad patrem redire detrectans, sive annos dis-
 cretionis nondum attigerit, quod manifestum, sive etiam
 attigerit, quia de serâ & omnibus dolis ac persuasionibus
 vacua voluntata constare nisi in plena libertate non potest,
 nec defugere filio paternas monitiones permissum, quem
 sola religionis mutatio a patria potestate directe haud libe-
 ravit.

ravit. Quod si vero, qui jam provectioris ætatis est, monitionibus paternis locum dare nolit, sed per aliquod temporis spatium patri relictus in electa via persistat, non licebit patri vi patriæ potestatis conatibus filii resistere, sed si vel ad monachismum impetu quodam rapiatur, sibi relinquendus erit. Pater autem, etiamsi hac ratione dirumpatur potestas commodis nihilo secius fruatur, eo usque dum secundum leges provinciæ alioquin liceret, quia non debet factio filii jus patri quæsitum interverti, sicut e converso nec obligationem patris ad alendum filium hoc ipso dissolvi æquitas patitur.

Thef. XIII.

Hæc hætenus de P. P. intuitu religionis abstrahendo a juribus Reipublicæ. Iam si eam cum summo Imperio hoc in puncto committamus, quid ista quid hoc valeat videndum. Ubi quidem, quæstio occurrit, an imperans patri injungere possit, ut liberos in hac vel illa religione educare teneatur? quam secundum principia sanæ rationis ordinariæ negandam censeo. Minimum optio patri danda annon potius emigrare liberosque secum abducere velit, id quod multo magis in Germania dicendum, ubi per pacta publica liberrima emigratio abductis simul liberis sancita, quod si vero filius perfectæ jam ætatis remanere malit, pater invitum abducere nequit, nec tamen filio ideo portio hæreditaria imo ne quidem legitima, ceu quæ viventis nulla, anticipanda est. Alimenta utique quibus adhuc indiget filius, & ex legum dispositione alias debitam dotem decerpere licet. Vice versa filium migrare volentem pater retinere non debet, de bonis idem, quod prioris casu, judicium esto; liberi immaturi judicii dispositioni paternæ penitus subjacent, ita ut imperans nec retinere eos invitis parentibus nec religionem unam vel alteram impe-
rare

*In relatione
ad Rempu-
blicam*

rare queat, recte' ideo Illustr. BOEHMERVS in jure Eccles. prot. ad tit. de Baptismo & ejus effectus §. 9. rejicit sententiam, quasi Judæorum liberi invitis parentibus baptizari possent. Concludendum ergo patriam potestatem hac in parte etiam in republica salvam & illibatam mansisse, nec plus licere summæ potestati in liberos, ac in ipsos parentes.

Thef. XIV.

*Etiā ma-
tri compe-
tens.*

Fluunt hæc ex Imperio parentibus naturaliter concessa, eoque de matre non minus ac patre vera sunt, salva huic, si non ex jure naturæ, moribus tamen gentium prærogativa, ut dissidentibus parentibus non minus filiæ ac filii patris regulariter directioni committendæ. Mater ergo patre mortuo ad exhibendum filium æque agere potest ac pater, nec plus ipsa viva in liberos potest imperans ac si pater adhuc viveret; justissimæ ideo querelæ *Dnæ ab Auffes* filium sibi ablatum actione spoliæ quam promptissime vindicantis, de qua re videre licet FABRI *Staats Canzley* P. 59 Cap. 5. P. 57. Cap. 3. P. 59. Cap. 2. P. 60. Cap. 4. Dijudicari exinde etiam possunt statuta quorundam locorum, omnes liberos illegitime natos in religione dominante præcise educandos jubentia: juri naturæ contraria pronuntiare non dubito, quippe potestas naturalis parentum etiam in eos fundata est, observante TITIO in *Diss de Contractu inter parentes & liberos* §. 25. ideoque antedicta etiam huc quadrant, nec relevat, quod parentes in pœnam commissi delicti potestate ista privare possit legislator, non enim pœna debet statui, quæ conscientiam onerat, minimum ab iniquitatis nota absolvi non possunt hæc leges si facultatem liberos ejusmodi aliorsum transferendi denegant: omnium minime vero in Germania tale statutum tolerandum, quia ibi cuiuscunque generis & conditionis

tionis civibus de libertate conscientiae sub nullo pretextu auferenda plenissime prospectum. Cum ergo Principia juris Romani de potestate soli patri & in liberos legitimos saltem competente huc applices, cum hunc ipsum in finem potestati naturali hunc effectum adscripserimus, quam Germani patri & ante & post receptum jus Romanum inconcussam conservarunt.

Thef. XV.

Iisdem fere fundamentis nititur ius decernendi & praescribendi liberis certum & ad quaerendum victum necessarium vitae genus. Immaturi liberi non possunt dijudicare, quid hic sibi expediat & ad quae ipsi apti sint, ad parentes ergo redire necesse est hoc arbitrium, qui tamen quam maxime caveant, ne destinationes suas tanquam normam inclinationis liberis obrudant: faciles potius se praebent in mutandis istis & hac sequenda, si modo honesta sit. Nec enim omne liberorum, qui jam annos discretionis vivunt, arbitrium hic exclusum, neque perpetuam vitae legem constituere potest patris voluntas. Id tamen hic potissimum considerandum venit, cum sine sumptibus nihil facile vel liberalium vel illiberalium artium possit addisci, alia vero aliis majores longe requirant, patris esse pro facultatum modo & numero liberorum statuere, quibus ferendis par sit, unde si filius artificium nimis sumtuosum eligerit, non poterit pater compelli ad sumtus istos suppeditandos, cum evenire inde posset, ut ipse postea egeret vel reliquis liberis necessaria praeberentur, quod iniquum; nec existimarem, tabellas a patre posci vel in facultates inquiri posse, cum eo se jus filii non extendat, qui contentus esse debet, modo honesta alimenta & educatio praestentur. Modum decernere patri & natura & leges civiles permittunt; Ex his, quid de filio

Ius parentum circa vitam genus.

invito patre, studiis incumbente sumtibusque a patre sup-
 peditandis sentiendum fit, haud difficulter liquet, nec
 enim Doctorum est privilegia pro modulo ingenii sui
 comminisci.

Thes. XVI.

*Tutoris da-
 tio.*

Huc *quarto* etiam pertinet facultas parenti moribun-
 do competens liberis primæ adhuc ætatis de Tutore pro-
 spiciendi, quam non a solo quiritum, sed ipso naturali jure
 repetendam autumo: sicut enim pater vivus impedimen-
 tis quibusdam districtus filium alii educandum committere
 potest, ita non video quid obstat, quo minus eodem jure
 gaudeat, dum liberos juribus paternis mox privatum iri vi-
 det, ipse quippe optime novit, quis liberorum genius.
 cujusnam imperium ipsis maxime conveniat Idque lice-
 re puto etiamsi matrem liberorum superstitem relinquat,
 quam forsân ob fragilitatem sexus oneri imparem judicat,
 dummodo eam non prorsus excludat, quod potestas natu-
 ralis eam tum majori cum pondere recidens non admitti,
 quo in articulo magis principia domestica in æquitate
 naturali fundata, quam Romana sequimur secundum quæ
 pater matrem & a Tutela *N. 118. c. 5.* & ab educatione ex-
 cludere poterat: sicut & mater in Germania liberis Tuto-
 rem ac apud Romanos dare potest, hoc saltem observan-
 do, quod maturiori deliberatione pater quam mater cen-
 seatur dedisse indeque facilius ab hujus quam illius volun-
 tate recedere fas sit magistratui.

Thes. XVII.

*Jus paren-
 tum circa
 matrimonia
 liberorum.*

Personas liberorum *quinto* spectat jus parentum circa
 matrimonia, quæ eos sine horum consensu ex jure natu-
 ræ inire haud posse censo, ita tamen ut hisce salvum
 non

non sit sine sufficiente ratione honestam conditionem impedire, cuius rei cognitio in statu civili ad magistratum pertinet, qui ex principiis sanæ rationis consensum supplere potest: Citra hoc autem si filius ad vota hæc processerit, parentes jure suo possunt intercedere: Romani uti semper, ita & hic patrem solum respiciunt, ob ejus dissentium matrimonium filii nullum dicunt, nec his magistratui quicquam indulgent, matris consensum de honestate saltem i. e. obligatione imperfecta requirunt. At conservarunt Germani etiam hic matri potestatem juri naturæ debitam, ut post patrem etiam ipsius consensus de necessitate requiratur, & illa æque ac pater sponsalia se inconsulta celebrata possit dicere nulla: quid de matrimonio jam contracta sentiendum jam non disquiro, id saltem addens, quod in tota hac re tantum valeat matris quantum patris auctoritas salva huic in concursu prærogativa. Cumque retinuerimus etiam jus istud supplendi consensum, facile apparet, prædominari hac in parte mores patrios juri Romano.

Thef. XVIII.

Jus circa bona liberorum quod *sexto* attinet in eo infir- *Quid paren-*
 gnis adparet differentia inter jus naturale & Romanum: *ti licet in*
Illud scil. filio familias ut cõilibet alii Dominium rerum *bona lib.*
 quocunque Titulo ad eum devolutarum addicit, patri sal-
 tem sumtus educationis inde decerpere, & quia tam
 accurata proportio desuper inire non potest, fructus dum
 durat educatio, percipere concedens: *Hoc* autem ab ini-
 tio liberos familias prorsus inhabiles omnis proprietatis
 statuit, ex postfacto varias quidem ab hac regula excep-
 tiones formavit, (salvo tamen semper principio: Et in his
 terminis jus Romanorum in fora Germaniæ transisse su-
 C 2 stineo,

fineo, ita ut secundum diversas peculiorum species de bonis liberorum etiam in Germania pronunciandum sit. Et licet peculium profectitium vix detur, bona tamen, quæ filius in ministerio patris vel in genere intuitu patris acquirit patri pleno jure cedere ideoque nomine profectitiorum insigniri posse persuasissimum habeo. Reliqua, quæ aliunde obveniunt, iisdem distinctionibus, quibus Romani utuntur, expediuntur, ut regulariter patri competat ususfructus, qui sane certius ex *Lib. C. de bon. quæ lib.* quam ex vagis dispositionibus speculorum Saxonici & Suevici deducitur, cum multis retro temporibus præscripta istius legis accuratissime in Germania observata fuerint; ad vero juri domestico debetur, quod idem ad matrem etiam extensum sit, quamvis in quibusdam locis exulet iste ususfructus maternus, sive antiquitus ibi non receptus sive per juris Romani auctoritatem iterum excussus. *B. Dn. D. HARPRECHT. Disp. de usufr. statut. matrim. qua constituendo §. 7.* Quod vero in casibus ab hac regula ususfructus parentibus competentis exceptis etiam in Germania plenum dominium liberorum nec utendi fructu jus parentibus sit, consequenter æque ac apud Romanos bona adventicia irregularia vel extraordinaria dentur, ex singulis exemplis, quæ vix ullus in dubium vocat, clarescit. Neque incognita peculia castrensiæ & quasi, quia haud difficile est casus concipere, ubi filius vel in Sago, vel in Toga militat, & adhucdum sub PP. degit, veluti si filio primæ ætatis (uti haud raro hodie accidit) munus militare conferatur, si filius in academia Ephoria quædam fungatur, in domo patris Advocati munus obeat, stipendium sine dubio castrensiæ salaria, & honoraria quasi castrensi peculio accensenda, omniaque iuris Romani
 ceu

ceti ex quo tota hæc res Germanis innotuit, scita eo applicanda erunt.

Thef. XIX.

Ducor ita *septimo* ad *operas liberorum*, quas in *æco* *Quid circa*
nomicas & artificiales dispescere solent, atque *illas* quam *operas.*
 diu potestas durat debere & patri & matri nullus dubito,
 ubi vero potestas strictè sic dicta ob finem educationis
 obtentum expiravit, & liberi non sui commodi sed magis
 parentum causâ in familia paterna vel materna subsistunt,
 tantique momenti operas præstant ut plus quam simpli-
 cem victum demereri videantur, forsân a parente dimissio
 denegata, qui alioquin ancilla vel famulo opus habuisset,
 hoc casu mercedem liberis præstandam esse iustitia expos-
 cit. B. HARPPRECHT. *Disp. de salar. pro oper. lib. præ-*
stit. Cap. 3. §. 21. Sunt enim operæ veluti fors quædam
 liberorum propria, qua parentum patrimonium auxerunt,
 quod ideo augmentum non parentum sed filii demeren-
 tis est, unde non tam ex obligatione, quam proprietate po-
 tius agunt liberi. Ex operis *artificialibus* filius sibi acquirit,
 in quantum tamen parenti, cuius de pane vivit, simul *æco-*
nomicas operas præstet, huic ad sumtus alimentorum
 (*Kostgeld*) ex acquisitis suis tenebitur, secundum com-
 mune istud principium, obligationem parentis ad alen-
 dum cessare quam primum filius se ipse exhibere queat,
 nec solo usufructu pater contentus esse tenetur, quia
 quem alit filium, eundem ad operas sibi præstandas habet
 obligatum hoc ergo tempus aliorsum, & ad proprium
 commodum impendente, iste merito onus alendi detre-
 ctat. Quodsi vero extra domum patris, utut filius adhuc
 familias degat, (quod contingere posse, ex infra dicen-
 dis

dis apparebit) quicquid operis suis acquirit totum quidem retinet, usufructu tamen, excepta causa castrensi vel quasi, patri non denegando, ceu quem non ob educationem tantum presentem sed & praeteritam, quoad usque durat potestas, parentibus abdicunt leges non saltem Romanae, sed & ipsae Germanicae: quid quod educatio ista causa saltem movens fuerit, qua licet cessante (puero forsitan a tenera aetate ab avo vel alio quodam suis sumptibus educato, usufructus parentibus tamen competit, quia leges, occasione saltem ab onere educandi arrepta, generaliter usumfructum parentibus concesserunt, praecidendo plane singulares singulorum casuum circumstantias, unde haec non de patre solum ex principiis iuris Romani sed & matre ex ipso iure Germanico veta sunt.

Thef. XX.

Fictio unitatis a) qua contractus.

Accedo iam octavo ad fictionem unitatis, & qui inde promanant, effectus. Eam Germanis olim incognitam fuisse facile largior, nec debuisse, ceu domino quiritorio expulso, recipi iterum concedo. Atqui nihilo secius recepta sit non dubito. Quotquot enim evolvere datur Germaniae Jctos, usque ad noviores istos juris Germanici patronos, omnes receptionem istam tanquam indubitam testantur. Constat vero omnia Germaniae iudicia vel ipsa ex Jctis composita esse, vel ad consilia Jctorum sententias ferre, ecquis ergo quaeso in dubium vocaret, omnes, qui in foris obuenerunt, casus secundum normam iuris Romani decisos fuisse? & quis tam pertinax foret ut ex continua tam diurni temporis observantia forensi auctoritatem legis non agnosceret? Neque enim
no-

nostris demum temporibus interrumpi potuit, quae iam
 dudum in vim legis invaluerat, observantia, nec ideo
 contraria responsa vel etiam praëiudicia noviorum tempo-
 rum attendi merentur. Haud itaque vereor donationem
 a patre in filium sub potestate adhuc constitutum collatam
 invalidam pronunciare, ita ut & pater eam pro lubitu re-
 vocare queat, & ea morte filii per se expiret, morte pa-
 tris autem confirmetur, similiter omnes alii contractus,
 inter easdem personas initi nullius momenti sunt, nisi de
 castrensi quasi castrensi, vel adventitio irregulari peculio,
 quia quoad omnia haec fictionem unitatis ipso iure Roma-
 no cessare persuasum habeo: Non idem de adventitio
 regulari cum TITIO *de contr. par. & liber. §. 47.* sentio
 ob administrationem patri non filio etiam ratione ipsius
 proprietatis competentem. Naturalis utique potestas non
 obstat, quo minus & pater filio & filius patri efficaciter
 obligari ex quocunque negotio possët: At obstat civilis
 hac in parte, per ante dicta, in Germania recepta. Et
 ne auctoritas huic sententiae desit, non ad veteres pro-
 vocabo sed testem omni exceptione maiorem laudo Illustr.
 Dn WERNHER qui in *observ. for. P. V. obs. 189.* refutatis
 contra sententium argumentis bina praëiudicata ad nor-
 mam responsorum Facult. Jurid. Wittebergensis lata ad-
 ducit, BEYERI, modo dictam Facultatem in contrarias
 partes vocantis auctoritati merito opponendus: Nec
 contrarius est BERGER *oeconom. jur. L. 1. t. 4. p. 155. sed.*
 nec quae a TITIO in *Disp. de contr. pat. & lib. §. 159.*
sepp. adferuntur praëiudicia contraria penitus sunt, po-
 tius thesis nostra in plerisque ibi allegatis responsis salva
 supponitur. Et secundum haec fundamenta casum L. 6.
§. 2. C. de bon. quae lib. de patre usufructum adventio-
rum

rum remittente adhuc hodie decidendum existimo, quod scil. patri, non obstante remissione, ius suum semper persequi & usumfructum ad se trahere liceat, eo vero mortuo haeredes nihil movere queant. Quid vero, si patrem remissionis pœniteat, an etiam fructus a filio iam perceptos, quasi & ipsos invalide donatos, repetere potest? Non puto, quia nihil iuris hic a patre in filium translatum sed occasio saltem acquirendi neglecta est, nec filius istos fructus a patre sed potius ex re sua proprio iure acquisivit, uti similes de non acquisitione, ab alienatione, differente, decisiones occurrunt in *L. 6. pr. & §. 1. sep. ff. de Fraud. Cred. & in L. 5. §. 13. sep. ff. de Donat. inter. vir. & uxor.*

Thef. XXI.

*Jur Saxon.
& Württemberg.*

Haec principia ego generaliter & de regula in Germania vigere arbitror; minus autem dubii subest, ubi vel PP. Romanorum generatim vel speciatim haec fictio unitatis per leges provinciales approbata est, uti prius iure Saxonico electorali per *Constit. 10. P. 2. posterius §. Prov. Württemberg. P. 2. Tit. 28. §. Wir verbiethen &c.* expresse factum: ne hoc quidem persuadere potuit Dn. THOMASIO ut iuris Romano scitis hac in parte locum daret; at indignum tanto viro ratiocinium, quo in *Disp. de usu pract. Tit. Instit. de patr. pot. c. 2. §. 18. sep.* utitur, quasi vero liceret legislatores erroris accusare, & leges clarissimas hoc praetextu evertere, ut taceam, tantam auctoritatem Glosiatoris Saxonici, quem auctorem huius erroris unum peragit, non fuisse, ut totam Germaniam errori huic involvere potuerit. Nimum sane pervicacem in profligando iure Romano se hic exhibuit vir doctissimus. Nec enim video, quid publica res detrimenti inde capiat,

li

fi negotia patris & filius nullius momenti sint, potuerunt potius leges civiles, uti multum arbitrariae sunt, hac in parte aliquid disponere, quod ex generali conceptu potestatis Germanicae haud fuisset: imo possent forsitan huius dispositionis aliae rationes praeter ius Romanum haud inconcinnae allegari, veluti, quod patrem filio obligari non deceat, in filio obligando autem periculum concussionis vel metus minimum reverentialis subsit, quod sane respexisse videtur *Serenissimus Legislator Württembergicus*, dum dicto loco excepit contractus auctoritate iudicis innitos, cum iure Romano ne magistratus quidem auctoritas validitatem negotiis istis conciliare potuerit. Aliud firmamentum donationis paternae ex iure Canon tradit *GAIL-2. Obs. 38. num. 7.* iusiurandum scil. quod facultatem revocandi adimit, novimus autem eam morte patris, qui non revocavit, confirmari, dubito itaque an iuramentum effectum etiam habeat filio praemoriente, quia tum revocatione non est opus, sed ipso iure res ad patrem reuertitur, nisi ergo speciatim etiam haeredum mentio facta, crederem filio saltim iuratum. Haec omnia an etiam ad principes Germaniae cum liberis suis contrahentes applicari queant? Prolixe ventilatum est occasione causae illustris in *Consil. Altdorff. 12. & Tribus adoptivis* ubi Altdorffinorum, Lipsiensium, Jenensium & Wittebergensium Iudiciorum sententia videri potest, quam controversiam iam meam non facio, ne falcem in messem *Excellent. Dn. Dr. HELFFERICHII* Jurisprudentiam scil. *statuum Imperii privatam*, quam dissertatione praeliminari explicare coepit vir doctissimus, immittam, id saltem observo, quod quatuor ista collegia receptionem iuris Romani, qua hunc passum quasi ἐξαρῶνιον supposuerint.

D

Thef.

Thef. XXII.

b) Qua iudicium.

Haecenus de primo effectu unitatis, qui non patitur ut pater a filio vel vice versa ius acquirat? quod si vero iam uterque ius aliquod, habeat, & de eo controversia incidat, altera quaestio emergit, an litigare filius cum patre queat? Et notum est *iuris Romani* scitum non posse inter dictas personas esse iudicium: quod in Germania si quidem cohaerent principia aequae ac prius observandum esset, at cum saepe unum confectarium receperint fora nostra, alterum ex eodem licet principio ductum repudiaverint, vix tuto licebit argumentari, ab uno effectu saepe memoratae fictionis ad alterum, de cuiuslibet potius praxi speciatim disquirendum: dubito autem an non hic contraria prioribus vestigia in foris deprehendantur. Necessitas enim saepe cogit a regula *iuris Romani* recedere, si controversia inter patrem & filium demergat, & neuter de iure suo remittere velit: Pone patrem vel matrem in testamento filium exhaereditare & nepotem haereditem instituere, si ille testamentum ex uno vel altero defectu nullum dicat, hic vero vel nomine eius tutor tenori eius insistat, commodum sibi inibi delatum dimittere nolit, non poterit res aliter nisi per modum iudicii decidi, neutri enim vitio verti potest, quod ius suum persequi intendat, nec autumo, quemquam repugnatum, quo minus causa haec secundum consuetum *Judiciorum* ordinem ventiletur & expeditur. Dicit postea vel fictionem unitatis hic etiam quoad adventitium regulare cessare, fecus ac in materia contractuum, quia pater legitimus eius administrator est, nec ideo a filio quicquam iuris circa illud acquirere potest, hic vero de administratione rem nondum expeditam sed adhuc in quaestione esse;

se; Vel, ipsum ius Romanum utut non ordinarias actio-
nes extraordinarias tamen persecuciones inter patrem &
filium admisisse *L. 5. pr. §. §. seqq. ff. de agnoscend. & alend.
liber.* in Germania autem differentias utriusque generis
remediorum parum attendi: indeque eo facilius lites ad-
mitti: vel denique, perspexisse Germanos applicationem
iuris Romani, hic absurda & iniqua post se tracturam,
quod in aliis fictionis istius effectibus non deprehenderunt.
De iure Würtembergico res hic salva est, quia publica
magistratus auctoritas per textum Thef. XXI. allegatum
fictionem istam unitatis excludit. Forfan idem etiam
alibi applicari potest.

Thef. XXIII.

Ex eodem principio dependet, quod filius patri & c) *Qua ex-*
pater filio acquirere queat, cum alioquin ex *l. 38. §. 17.* *quisionem.*
ff. de V. O. notum sit, alteri per alterum nihil acquiri
posse, istud in Germania obtinere omnes fatentur, at
pauci specialem patriae potestatis effectum hic agnoscunt,
rati, Germanos in universum alio iure uti, ut alius alii
acquirere possit. Ego vero subsisto, an hic alia Ger-
manorum ac Romanorum sit observatio: aut enim inter
medius iste mandatum habet aut non: Priori casu ipse
leges Romanae acquisitionem admittunt & rerum & obli-
gationum, concedendo actiones utiles, quarum a dire-
ctis distinctio utique apud nostrates exulat: Casu poste-
riori depositio iuris Romani adeo non subtilis vel exorbi-
tans mihi videtur, ut potius rem ex ipsius iuris natura
principia eodem modo decidendam existimem. Nemo
enim ignorat, non posse cuiquam ullum ius acquiri nisi
accepranti, quamdiu ergo promissarius promissa nondum
D 2 accep-

acceptavit, nullum ius ipsi competit, uti vero nullum ius, ibi in altero nulla obligatio, quia relatum non potest esse sine corrolato: nec ius adquiri potest tertio isti, qui alterius nomine acceptavit, quia huic se promittens obligare noluit, & insuper exceptio, tua non interest, in ipsa sana ratione fundata ei quam maxime obstat, aliud ergo dicendum, si promittens se intermedio isti obligavit huiusque quacunq[ue] ratione interstet, promissa adimplere, unde sustinere audeo, nihil hac in parte ius quiritum a iure naturae deflectere, neque ideo mores Germanorum ab isto dissentire: Manet ergo specialis patriae potestatis & fictionis unitatis effectus, ex facto patris filio, & vice versa ius adquiri posse, quod in filio a patria potestate dimisso secus.

Thes. XXIV.

d) *Qua iniuria.*

Similiter mediante filio patrem iniuria affici docet. *l. 1. §. 3. ff. de iniur.* ita ut non saltem iniuriam filio illatam vindicare, sed & proprio nomine iniuriarum agere queat. Nec hic in Germania aliud deprehendo, sed per omnes, remediorum contra iniurias classes, patrem contentum sibi in persona filii illatum vindicare posse experientia magistra edoceor, quod ultimato quidem ex ipso iure naturae, principaliter vero & proxime ex potestate patriae Romanorum derivandum. Unde qui filiam familias defloravit patri hodiernum iniuriarum tenatur, non vero qui filium sui iuris existentem. Inde quod per unam personam toti quadrigae iniuria fieri posse dicitur in *Comp. LAUTERBACH. ad Tit. de iniur. p. 656.* in Germania cessat prout ex infra dicendis apparebit.

Thes.

Thef. XXV.

Eadem fictio unitatis vel fundamentum praebet vel saltem lucem affert doctrinae de iure *Suitatis*, vi cuius si ^{c) Quia ius} filius vel filia in potestate existant patri iure haeres fit ^{suitatis in} sine ulla aditione, haereditatemque adeo non declarata ^{successione} licet voluntate, ad quoscumque haeredes transmittit, cum ^{ab intestata.} alioquin nota sit regula haereditatem non aditam non transmitti: quod & hic legislatores ad fictionem unitatis respexerint, innuere videtur. *L. n. ff. de lib. & potest. haer. instit.* ubi filius quasi vivo patre dominus paternorum bonorum; & post mortem patris dominium saltem continuare, nec minus in *f. 2. l. de haered. qual. & diff.* sibi ipsi succedere & quasi sui ipsius haeres esse dicitur, accurate hasce locutiones identitatem personarum exprimerent autumo. Quid hac in re maiores nostri ante inventum ius Romanorum observaverint, an aditionem hereditatis & in filiis & in aliis requisiverint, an vero transmissionem etiam sine ea indistincte admiserint ob defectum monumentorum determinare non audeo, nec iam adeo morror, qui de praesentibus primario sollicitus sum. Quid ergo? an sequimur iam ius Romanum hac in parte? Ita videtur: Tota materia transmissionis haereditatum praxi se insinuavit, regula negativa cum suis limitationibus vid. LAUTERBACH. *Disp. de transmiss. haered.* unde nec de effectu *suitatis* in Germania vigente ambigendum, qui sane in plurimis iuris articulis sese exerit.

Thes. XXVI.

§) In impu-
gnandis te-
stamentis.

Ex eodem enim iure Suitatis commode deduci potest ius liberorum, ut nullum dicendi testamentum patris, in quo sunt praeteriti, quod in Germania obtinere vel inde probatur, quia totam materiam testamentariam, quanta quanta est, plerorumque, si non omnium, confessione Romanis debemus; quodlibet autem institutum suis propriis legibus aestimandum esse, solennis omnium & in sana ratione fundata est sententia, si ergo ullibi, certe hic leges Romanas una cum obiecto suo receptas esse fateri oportet: Necessitatem liberos in testamento instituendi nemo in dubium vocat: si contra factum, re media filio concedenda itidem in apriico est, Germanica Jurisprudencia nulla in promptu habet, quia ignorat testamenta, ergo non potest non ex iure eodem, quod testamenta invexit, etiam mutuari remedia, ista impugnan- di: Erit ergo testamentum patris in quo suus haeres praeteritus, hodiernum ipso iure nullum, non saltem, quoad haeredis institutionem, sed quoad omnia testamenti capita, quia hac in parte per *Nov. 115. Cap. 3.* nihil immutatum. sed quae ibi circa finem disponuntur, ad testamentum ob exhaeredationem, vel veram, vel quae pro tali habetur (praeteritionem matris) inofficiosum, non vero nullum, pertinere cum accuratioribus censeo, quod & verba: nullum *EXHAEREDATIS liberis praevudicium generari &c.* & ultima: *Tanquam in hoc non RECISSUM obtineat testamentum &c.* suadere videntur, quam tamen litem, quia non controverfias ipsius iuris Romani, sed illius cum moribus domesticis, conflictum tractari institui, ulterius non exequor.

Thes.

Thef. XXVII.

Ultimo loco ad effluvia fictionis unitatis referre potest pupillaris substitutio, qua & ipse pater filii personam induit, & quod leges Romanae alias tantopere detestantur, eius nomine testamentum condit: Hanc sane Germanis olim ignoratam, hodie vero frequentissimam esse, in propatulo est, ut qui patriam Romanorum potestatem penitus extra fines nostros relegatam volunt, hunc tamen insignem eius effectum negare nequeant. Gaudet itaque hic Romanum ius pleno rigore, nec ista substitutio ex aliis ac Romanorum principiis iudicanda est. Vix enim est, ut ex iure naturae patri haec facultas vindicetur, cuius ideo nullae heic partes, sed leges civiles omne punctum ferunt.

g) Qua substit. sit. pupill.

Thef. XXVIII.

Omnia haec inde a Thef. XX. tradita potestati Romanae propria audivimus, patribus Germanis ex receptione superadiecta: Matres vero istius eminentioris potestatis, nec iure Romano nec nostro unquam participes factae, sed id saltem in Germania iis relictum, quod ipsis debetur ex principiis naturalibus, sigillatim nulla iis cum liberis intercedit unitas, pro indeque a) quicquid mater filio vel filiae etiam in potestate naturali adhuc constitutis donat, irrevocabiliter valet, sicut & alii contractus inter matrem & liberos secundum communes regulas aliorum quorumcunque paciscentium iudicandi sunt, cum nihil impediatur, ius adversus alterum acquiri similiter b) ne dubium quidem ullum subest, quin inter eam & liberos suos lis esse queat; Matrem c) filio stipulari vel alia ratione

Cessat in matre.

tione acquirere non posse ex dictis Thef. XXIII. colligi
 potest, sicut nec vice versa filius matri, nisi utrinque man-
 datum vel generale vel speciale intervenerit, quod sane
 hinc inde effectus suos exerit & maxime in partibus dota-
 libus differentiam inter patrem & matrem nomine libe-
 rorum pacifcentem inducit. Aequè d) iniuria filio vel
 filiae licet nondum educatae illata in matrem regulariter,
 nisi scilicet eam immediate tangat, non redundat, nec
 huic actio iniuriarum inde nascitur sicuti nec e) sui haere-
 des matri sunt liberi, utpote *suitas* non naturalis potesta-
 tis effectus, sed civile figmentum est, Germanis olim in-
 cognitum, nec ex iure Romano cum matre communica-
 tum, unde & hic ratione transmissionis principia Roma-
 na vigent, nec alia respectu haereditatis maternae locum
 habet, quam Theodosiana ex iure sanguinis aliis dicta,
 quae ad solos liberorum transmittentium descendentes
 restricta est, ad normam *l. un. C. de his qui ante apert.*
Tab. in praxi tamen ultra terminos istius legis, de haere-
 de ante apertas *Tabb.* moriente extensa. Et quemadmo-
 dum f) iure Romano etiam novissimo, matris praeteritio
 pro exhaeredatione est, quod iam tanquam veriorem sen-
 tentiam suppono, non excutio, consequenter testamen-
 tum non reddit nullum, ita idem adhuc moribus moder-
 nis obtinere cenfeo, quia in materia testamentaria Ger-
 mani nihil proprii habent sed omnia ex iure Romano pe-
 tere debent. Nec ergo liberis quibuscumque contra te-
 stamentum matris aliud remedium proditum est, ac que-
 rela inofficiosi testamenti cum omnibus suis qualitatibus
 & restrictionibus, quibus iure Romano est prodita. Flu-
 unt inde insignes differentiae inter patris & matris prae-
 teritionem: ob illam testamentum per 30. annos, ob
 hanc

hanc per quinquennium saltem impugnari potest, contra illud etiam haeredes filii praeteriti agere possunt, non contra hoc *l. 6. §. 1. C. l. 7. ff. de inoff. test. l. 5. C. eod. in illo omnia corruunt, in hoc legata manent salva, & quae sunt similia. Denique g) matrem pupillariter substituere non posse ex principio saepius iam inculcato patescit, quicquid nimirum non ex naturali sed Romana potestate promanat, id matri nec in Germania tributum: ubi subsumtio facilis ex Thef. praeced. substitutio pupillaris Romanis debetur, ergo mater ab ea excluditur. Consentunt hic etiam etiam plerique Doctores tam antiqui quam noviores nec possunt per haecenus tradita aliter sentire.*

Thef. XXIX.

Haec de fictione unitatis sufficiant. Pergo iam *nono Sectum Macedonianum*, quod cum iure Romano in Germaniam migrasse, & in potestate tantum civili patris non etiam naturali matris fundari censeo. Distinguendum tamen ante omnia inter filium minorem vel maiorem XXV. annis, ut qui isti credidit, sola exceptione minoris aetatis tam a parte quam a matre imo ipso filio repellatur, sibi imputaturus, quod fidem personae inhabilis, sine consensu illius, cuius consilio regitur, secutus sit; Quodsi vero filius annum XXVtum excesserit, siquidem in patris potestate constitutus, SCrum Macedonianum pleno cum vigore applicandum esse non dubito, cum e contra licet matris potestati naturali adhuc substitalis filius, SCrum penitus cessat: In filia aliud impedimentum ex defectu Curatoris, quem Germanorum mores plerubique requirunt, occurrit.

E

Thef.

Thes. XXX.

*Filius fam.
non condit.
testamen-
tum.*

Non tam effectus patriæ potestatis est, quam potius ex conditione filiorum familias fuit, quod *decimo* illius testamentum condere nequeat. Idem & Germani cum integra materia testamentaria receperunt, cum alioquin potestas eorum naturalis non impedivisset, quo minus (si quidem testamenta iure naturæ subsistere stutuimus) filius aequè ac pater familias testamentum condere posset. Apud Romanos non ex eo solum, quod filius nihil proprii haberet, sed ex ipso filiorum familias statu eos ab antiquissimo modo testandi excludente principium istud invaluit, & ad novissima usque tempora duravit, utut & prior ratio cessasset, ex quo Constantinus in *L. 1. C. de bon. matr.* & sequentes Imperatores peculii adventitii regularis proprietatem filio addixerant, imo posterioribus temporibus quorundam plenum dominium introducto peculio adventitio irregulari tribuerant, & posterior applicatione sua dudum destitueretur, dum testamenta per multa iam secula in Comitibus condi desissent, uti haud raro id accidit Jurisprudentiæ Romanæ, ut cessantibus plane principiis, tamen principiata remanserint. Similiter in Germania filiusfamilias, cessantibus licet oppido rationibus, inhabilis ad testandum iudicatur de omnibus bonis, quæ non iure Romano deprehenduntur excepta: Uno verbo etiam hic prorsus triumphat ius Romanum. Patre vero mortuo filius non obstante potestate naturali matris vel etiam usufructu huic competente de omnibus suis bonis tanquam homo sui iuris recte testabitur, moribus Romanis & Germanis in unum heic conspirantibus.

Thes.

Thef. XXXI.

Necessitas alendi *undecimo* non inter effectus patriae *Obligatio ad*
 potestatis sed causas potius referenda est. Eam natura *alimenta.*
 utrique parenti iniungit aequalem. Romani prout com-
 moda patriae potestatis soli patri cedere volebant, ita
 eum principaliter ad prolem alendam obstrinxerant, ma-
 trem non nisi in subsidium; eundemque ordinem etiam
 in sobole illegitima, tametsi in eam patri nulla esset po-
 testas, servabant. Circa liberos in matrimonio editos
 mutationem quandam in Germania adfert societas bono-
 rum coniugalis, quae, ubi viget, matrem aequè princi-
 paliter ac patrem ad alendum, obstringit inde inferrem,
 si patris mortui substantia ad alendos liberos non suffi-
 ciat, matrem a focero suo, avo liberorum paterno, non
 sicut iure Romano, omnia, sed saltem dimidiam alimen-
 torum partem exigere posse, cum obligatio in persona
 matris semel radicata morte mariti non extinguatur: ma-
 tri autem soli hoc onus tum incumbere, uti vult B. H U-
 BER. *Præl. ad Pan. Tit. de agnosc. & alend. lib. §. 7.*
in fine. Nec aequitas patitur nec principiis Jurispruden-
 tiaë etiam Germanicæ convenit quæ non possunt probari-
 heic ulterius a iure Romano recedere, ac communio bo-
 norum inter coniuges exposcit, quæ vero meae potius
 ac HUBERI sententiæ succenturiatur. E contra pa-
 trem matre mortua, solum ad alendos liberos obstrictum,
 nec focerum sive avum maternum in partes curarum vo-
 care posse existimo, nisi in quantum officio suo, dorandi
 filiam dum viveret, nondum satis fecisset. Et hac ratio-
 ne temperandam credo sententiam B. S T R Y K. *in Dis-*
put. de iure Avorum Cap. 2. num. 59. & sepp. In prole
 illegitima cum cesset ratio a communione bonorum de-

E 2

promta,

promta, nec in principiis iuris Germanici speciale quid hac de re dispositum reperiatur, merito sequimur ius Romanum; & sicuti patrem, teste puotidianæ praxi, ita etiam avum paternum solum, & ante matrem ad alendam istam progeniem adstringimus: Utut enim forsân non desint rationes æquitatis, quæ matri potius quam avo paterno onus hocce imponerent, persuasissimum tamen habeo, in eiusmodi quaestionibus arbitrariis ratiocinia ex iure naturæ depromta contra expressam iuris Romani dispositionem in Germania non debere attendi, cum hunc ipsum in finem ferri soleant leges civiles, ut ne cuilibet iudici ius naturæ, quod sæpe in utramque partem eodem probabilitatis gradu trahi potest, pro suo ingenio interpretari liceat. Quomodocunque ergo legislator quaestionem eiusmodi deciderit, ad eundem modum etiam sententiæ ferendæ erunt, unde, cum rationes iures Germanici (quas etiam ante applicationem iuris Romani adhuc respiciendas, subinde THOMASIVS) plerumque nihil aliud sint, quam rationes æquitatis naturalis, ubi sæpe ego aio tu negas, eas contra ius Romanum regulariter non attendendas censeo, quia alioquin ad merum ius Naturæ perdigetur Jurisprudencia nostra, quod & Reipublicæ perniciosissimum, & quotidianæ praxi contrarium est.

Thef. XXXII.

*Dissolutio
potestatis
ex iure Ro-
mano &
Germanico.*

Restat *quarto* ut paucis etiam videamus, quibus modis patria potestas secundum principia Romana & quibus secundum Germanica finiatur. Et ex conceptu Romanorum de patria potestate supra tradito, facile est ad intelligendum, durasse illam ad dies vitæ, nec potuisse filium

filium ulla ratione se imperio paterno subducere, volentem vero patrem potuisse filium de sua potestate dimittere, & tum ab antiquissimo ritu trinae mancipationis dicebatur filium emancipare, quae quam peculiare prorsus effectus produxerit, &, in aliam licet formam ab Anastasio & Justiniano mutata, retinuerit, erudite ostendit Illustr. Dn. BOEHMER in *Disp. de statu liber. sui iur. factor. per separat. vel nupt. Cap. 1. §. 2. sepp.* Germani e contra hac in re magis ius naturae sequentes potestatem parentum iisdem terminis circumscripserunt, quibus finis societatis istius continetur: Quam primum scilicet finis educationis obtentus, & liberi eius aetatis sunt, ut se ipsos gubernare queant, non licet parenti eos ultra detinere, sed fas est liberis ex domo paterna exire & patris-vel matris familias nomen assumendo novam familiam auspiciari, quo ipso potestas parentum dissolvitur, & liberi sui iuris fiunt, qui maxime naturalis modus liberandi a patria potestate sub nomine separationis ab oeconomia paterna venire solet, & cum omnibus suis requisitis, qualitatibus, & effectibus accuratissime explicatus est a B. Dn. HARPPRLCHT. in *Disp. de separat. liberorum famil. ab oeconom. pater.* Solum matrimonium filiae, nisi simul se a patris oeconomia separat, non sufficit, probe tamen matrimonium filiae, etsi de pane patris adhuc vivat, quia iam in aliam familiam & potestatem mariti transit, quae cum potestate patria incompatibilis. Hac itaque ratione Germanorum liberi exivere semper, & adhuc exeunt ex parentum potestate. Sed quo cum effectu? Non induere eos ideo integram personam liberorum emancipatorum, optime observavit Dn BOEHMER. *cit. Disp. de statu liberorum &c. cap. 2. §. 10. sepp.*

*Quis eius
effectus cir-
ca ius sunita-
tis.*

quod vero exinde §. 12. *Et. seqq.* efformat principium, extingui ita patriae potestatis quoad effectus natura liberis onerosos, non autem quoad effectus commodos, exemplo iuris sunitatis & pupillaris substitutionis subiuncto, in eo non potui a me impetrare, ut *Viro Celeberrimo* adstipularer, sed malui cum B. HARPERECHT. *in allegat. Disp. de separat. ab econom. pater. §. 37.* contrarium defendente facere, non sano praecudicio auctoritatis, quam, si ulli, certe istis *duobus Viris* aequalem tribuo, sed rationum pondere adductus. Quaestio est, an filius separatus iuribus sunitatis adhuc gaudeat, consequenter patri ipso iure haeres fiat, haereditatemque citra aditionem transmittat? Item a patre praeteritus testamentum nullum dicat? Ait Dn. BOEHMERUS: Ego vero nego. Speciosa sunt, quae in laudata Dissertatione adducuntur, sed tamen me haud convincunt, tota vis rationum eo redit, quicquid emancipati Romani ex eo solo amiserunt, quod extra familiam collocati essent, illud nostri separati haud amittunt, atqui iura sunitatis &c. Ergo &c. contra maiorem nihil iam excipio, quamvis aliquoties iam monitum sit, non raro principio licet reiecto tamen principiata in foris triumphare; sed minorem in dubium voco. Quod penitus ab haereditate antiquitus exclusi fuerint emancipati id iacturae iurium familiae tribuo, quod vero deserint *sui* haeredes esse (de quo iam unice quaestio est) id ex eo solo, quod ex patri potestate exierint, repero, persuasumque habeo, etiamsi emancipatio nunquam fuisset capitis diminutio, sed aequae simpliciter ac hodie liberi dimissi fuissent a patria potestate, tamen semper iura sunitatis fuisse cessatura, utpote quae non iuri familiae, sed soli patriae potestati civili & fi-

ctioni

Etioni unitatis, imo ne huic quidem omni, ni simul proximitas gradus concurreret, adscribenda est. Hoc ita sese habere, argumento sunt, 1) agnati, quibus sane iura familiae denegari nequeunt & tamen sui haeredes non sunt, 2) si avus nepotem ex filio adhuc vivo in sua potestate existentem haereditatem instituat, non erit suus haeres, & tamen nemo dixerit, eum iuribus familiae destitui. Marri filius ex Scto Orphitiano succedit, at non suus haeres est, ex ea sola ratione, quod non sit in potestate matris, quam specificè reddit ipse *Iurp. in §. 3. Inst. de hær. qual. & differ. verbis: quia feminae in potestate liberos non habent &c.* Haec omnia, ni fallor, satis ostendunt, unicum fundamentum suitatis fuisse patriam potestatem, eaque sublata eam, abstrahendo plane a modo tollendi, necessario extingui debuisse, unde infero, utut vel maxime separatio ab oeconomia paterna non sit capitis diminutio, proindeque, quae emancipationem, qua capitis deminutio, sequebantur, ad eam adplicari nequeant, iura tamen suitatis liberis separatis perire. Nec argumentum a liberatione per dignitatem huc duci potest, quia partem ibi privilegium in favorem liberorum, introductum, quoad naturali ratione in odium eorum deorqueri non debeat, partim ibi per *Nov. si. cap. 2.* (siquidem verba ista etiam de iure *suitatis* & non potius de solo iure *agnationis* intelligenda sint, quod iam in medio relinquo) expressè reservata haec iura, quorum neutrum ad nostram separationem quadrat, in qua nec privilegium, sed ius commune deprehenditur, nec quicquam reservatum ostendi potest. Quicquid ergo unice ex patria potestate civili derivandum, illud sublata hac & ipsum tollitur: Et vero, per hætenus deducta, ius suitatis tantummodo

modo in patria potestate fundatur, quae per separationem tollitur, per consequens post hanc separationem non potest remanere sicut a patria potestate solitariae dependens: Neque enim hactenus evictum est, sublationem istam partialem saltem esse, quod usque dum probatur, pro totali pronuntiandum existimo. Differentia itaque hodiernum erit inter filium potestati patriae adhuc subiectum & per separationem liberatum, quod α) ille ipso iure haeres sit, consequenter haereditatem transmittere possit: Hic vero adire debeat, nec ante aditionem transmittat nisi ex L. THEODOSII un. C. de his, qui ante apert. Tab. quod β) ille testamentum ob praeteritionem nullum dicat, hic bonorum possessione contra Tabulas utatur: Hanc enim differentiam ne quidem per Nov. us. cap. 3. sublatam esse iam non probo sed suppono, quia meum saltem est evincere applicationem iuris Romani in Germania, non vero controversias ipsius iuris Romani discutere.

Thef. XXXIII.

Quis effectus circa substitutionem pupillarum.

Secundum principia hactenus tradita non possum non aliter iterum sentire de substitutione pupillari ac laudatissimus Dn. AUCTOR in §. 19. dictae Dissertat. rationes subduxit. Non iam ad eam quaestionem descendam, an ista substitutio magis ius patris an magis favor filii dici mereatur? Sed utcumque ea decidatur, & si vel maxime posterior sententia praevaleat, hoc semper certum est, non nisi vi patriae potestatis substitui posse, quod vel exemplo matris clarescit, quae filio haereditatem dare nequit, unde eam non incongrue ex fictione unitatis deduci posse iam Thef. XXVII. monui. Et iura familiae hic non attendi vel inde constat, quod proximo agnato impuberi,

ri, utut iure familiae succedat, substitui nequeat, quod ergo in filio emancipato substitutio locum non habeat, non ex qualitate filii per capitis deminutionem inducta, sed ex defectu iuris & qualitatis in *patre* deducendum venit; filius naturalis capitis deminutionem non est passus, & tamen ei substitui nequit, non ideo quia extra familiae est quod exemplo agnati refellitur, sed quia extra patriam potestatem est constitutus. In filio casus in Germania vix dabilis est, cum non soleant liberi impuberes se a paterna oeconomia separare. Ast dabilis facile est in nepote ex filio separato praemortuo, qui in potestate patris non avi fuit, & per illius mortem sui iuris factus est, cui avum pupillariter substituere posse, dicto loco responsum est: Ego vero subsisto, & sine patria potestate facultatem substituendi nemini concedo: Recepi-
 mus enim substitutionem notorie ex iure Romano, quod cum nemini permittit nisi qui habet patriam potestatem hanc autem secundum mores non habet avus in nepotes per consequens nec iure substituendi gaudere potest. Et quid si ipse pater iam filio pupillariter substituerit, procul dubio avi nullae erunt partes. At ius substituendi in subsidium & quodammodo sub conditione competens ignorat Jurisprudencia nostra. Et quid dicemus de avo materno? Dubito an vir eruditissimus idem de eo, etiamsi & pater & avus paternus deficiat, praedicaturus sit, & tamen etiam de filia *in Cap. 2. §. 6.* asserit, quod illa nubendo iura familiae integra retineat; quae contra moveri potest exceptio, nepotes ex filia non matris, sed patris familiam sequi avoque ideo materno extraneos censerent, haud difficulter retunditur, si consideremus iura ista familiae sive agnationis & iure Justinianaeo novissimo sublata, & Germanis inter privatos nunquam cog-
 F
 nita

nita fuisse, ideoque haud pro sufficiente ratione differentiae allegari posse. Persisto itaque in sententia B. STRYKII qui in *Usu Modern. Tit. de vulg. & pupill. substit. §. 5.* eadem mecum principia fovet, eaque responso facultatis Viadrinae corroborat; Non ego iis sum qui integrum statum emancipatorum separatis nostris applicare, vel capitis deminutionem in separationem ista quaerere fatagunt, nec enim ex hisce principiis haecenus pugnavi: sed in eo potius cardinem totius rei colloco. An iuribus sinitatis & pupillari substitutione emancipati Romanorum ideo exciderint, quod capita minuti & extorres a iuribus familiae facti? quod asserit Dn. BOEHMER. An vero immediate ex eo quod exierint a patria potestate, abstrahendo penitus a modo exeundi? quod mihi videtur. Cumque hoc ultimum etiam de separationis verum sit; haud dubito; iacturam ditorum iurium etiam de iis praedicare, aui sententiae praxin quoque communem ad stipulari deprehendo, ceu quam semper proclivorem ad retinenda, quam deserenda iuris Romani principia fatentur ipsi contrariae sententiae patroni: A qua heic eo minus recedendum, quia satis ei constare rationes suas existimo. Possit forsitan pro altera sententia argumentum inde deduci, quod filio mortuo, secundum sanam rationem, quam plerumque sequuntur Germani cum onere alendi & educandi etiam potestas in avum recidat, ex qua facultas substituendi ipsi vindicari queat. Verum enim vero potestas illa, quam quidem avo haud denegaverim, naturalis saltem erit, quae potestatem substituendi non tribuit.

Thes. XXXIV.

*An patriam
potestatem
sinitur su-
rore &c.*

Antequam hinc discedam, istud adhuc sub incudem vocandum, si pater per furorem vel alium eiusmodi casum

sum educationi liberorum prorsus impar reddatur an ideo patria potestas extingatur. Principia iuris naturae alium requirunt ducatorem, alii ideo etiam Imperium paternum; Cum tamen filius ex bonis patris alendus sit, huic etiam usumfructum bonorum filii saluum existimarem. Romani propter furem, patriam potestatem nec quicquam immutant, & inde plura inconvenientia hinc inde admittere coacti fuerunt. Quid vero Germani? an filium eiusmodi pro patre an filiofamilias habetur? Mallem posterius asserere, quia patria potestas civilis quatenus recepta ex legibus etiam civilibus iudicanda, quae non patiuntur, ut furore tollatur, nec a cessante potestate naturali ad cessationem civilis argumentari licet. Erit ergo patri suus haeres, non condet testamentum, utetur Scto Macedoniano, quamdiu in domo patris manet & curatoris paterni consilio regitur. Separatus vero demum iure Patrisfamilias censetur: de cuius separationis effectu non in hoc saltem casu, de patre furioso, sed in genere quaeri potest: Numne usumfructum parentum indistincte finiat? Praemium Emancipationis ex l. 6. §. C. de bon. quae lib. apud nos exulare, conclamatum est; Exspirabit ergo totus ususfructus, nec ad dies vitae parentum extendetur, praeterquam quod non saltem *Württemberg. Jure P. 4. tit. 7. §. Und. was &c. & tit. 9. §. Was aber &c.* sed & multis aliis locis B. Dn. HARPPRECHT. de imped. usufr. stat. Mat. thes. 33. Distinctio inter bona materna (seu respectu matris paterne) & avita vel alia quaecunque inducta, ita ut illorum ususfructus separatione non finiat, sed ad dies vitae duret, quod ex societate bonorum coniugali derivandum videtur, quam, quoad bona semel illata, cum liberis usque ad mortem continuare censetur coniux superstes.

Thef.

*Scita juris
Würtemb.
circa pote-
statem pa-
rentum.*

Satis haecenus ni fallor, offensum est, qua ratione confarcinata sit ex principiis partim peregrinis, partim domesticis Jurisprudencia Germanica, circa materiam patriae potestatis. Colophonis loco, quid ius Württembergicum haec specialiter disponat, paucis videndum. Istud vero apertius hac in re principia Romana adoptarit, ut eorum applicatio minus dubii in foris huius Ducatus habear, praepriis autem attendi mereatur, quod plurimi effectus patriae potestatis civilis hoc iure etiam ad matrem sint tracti; sic ipsa eundem vnumfructum habet, quem pater J. W. P. 4. tit. 7. §. Und was &c. & tit. 8. §. Was dann &c. tit. 9. per tot. tacita hypotheca liberis in eius bonis aequae ac patris comperit, P. 2. tit. 8. §. Ebenmäßig &c. & P. 4. tit. 10. potest pupillariter substituere cum variis tamen restrictionibus. P. 3. tit. 12. §. Und wie wohl &c. Imo effectus etiam iuris suitatis ei applicatos deprehendere licet, dum in P. 4. tit. 22. §. So lassen wir es &c. Transmissio ex iure suitatis ad hereditatem matris tantum non in totum extensa. Et licet circa effectum infirmandi testamenta utriusque parentis, differentia ex iure suitatis promanans in P. 3. tit. 17. §. §. Wann ein Vater &c. & Da aber eine Mutter &c. conservata videatur, tamen quia posterior paragraphus validitatem testamenti materni ad praeteritionem cum addita causu restringit, parvi momenti vel minimum rarissime occurrens discrimen supererit, hoc vnicum exinde erui potest, quod ad excludendos liberos non expressa exhaereditationis verba prout in patre, dist. tit. §. Wann ein Vater: in verbis: Die Enterbung mit lautern oder doch solchen Worten, die eine Enterbung ohn zweifelich mit sic bringen &c. requirantur, sed modo causa secundum tenorem Nov. 115. cap. 3. expressa sit, qualiacunque etiam ad exheredationem non directa verba sufficiunt. Ex his omnibus patet, non fuisse Srmo. Legislatori animum, totam potestatem civilem cum omnibus suis effectibus in Germania receptis ad matrem transferre, unde formanda regula, quicumque effectus potestatis civilis per ius provinciale non specialiter cum matre communicatur, illa adhuc hodie respectu eius exulat: In quo ius nostrum Württembergicum cum communi Germanorum iure conspirat in matre scilicet praesumptionem pro potestate naturali, in patre vero pro Civili, varie tamen moribus Germanorum limitata capiendam.

Tübingen, Diss., 1732-35

TA → OL Nr 1 + 18 Stück verknüpft

MIXTVRA
IVRIS ROMANI ET GERMANICI
IN MATERIA
PATRIAE POTESTATIS
ET QVAE INDE DEPENDENT
CONSPICVA

QVAM
PRO OBIECTO SPECIMINIS DISPVTORII
EXHIBENT
PRAESES
GVNTHERVVS ALBERTVS RENZ

I. V. L. EIVSDEMQUE PROFESSOR IN COLLEG.
ILLVSTR. PVBL. ORDINARIVS,
ET RESPONDENS
FERDINANDVS HENRICVS WOELFFING
STVTTGARD.

IN AVDITORIO COLLEG. ILLVSTR.
AD DIEM MART. A. R. S. C1810CCXXXV.

RECUSA.

HALAE MAGDEBVRG. FORMIS HENDELIANIS.